

Erdészeti Lapok

Az Országos Erdészeti Egyesület folyóirata
CXXXV. évfolyam 11. szám
(november)

Főszerkesztő
PÁPAI GÁBOR

A szerkesztőbizottság elnöke:
DR. SZIKRA DEZSŐ

A Szerkesztőbizottság tagjai: dr. Bartha Dénes, Bartha Pál, dr. Bondor Antal, Dévai Péter, Gencsi Zoltán, dr. Járasi Lőrinc, dr. Király Pál, Oláh Tibor, Pintér Ottó, Répászky Miklós, dr. Somogyi Zoltán, Szakács László, Tóth Miklós.

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.
Telefon/fax: 201-7737
Mobil: 06-30-97-15-255
Internet: <http://larix.efc.hu/oe>

Kiadó:
Országos Erdészeti Egyesület
1027 Budapest, Fő u. 68.

Felelős kiadó:
KÁLDY JÓZSEF

Nyomdai munkák: INNOVA-PRINT, Budapest
Felelős vezető: ifj. Komornik Ferenc

A kézirat lezárva: 2000. október 31.

ISSN: 1215-0398

Terjeszti az Országos Erdészeti Egyesület. Felvilágosítást a lappal kapcsolatban az Egyesület ad. Megjelenik havonta. A beküldött kéziratokat, fényképeket nyilvántartásba vesszük. A cikkek, írások nem feltétlenül azonosak a szerkesztő véleményével, azok tartalmáért mindenkor a szerző felel. A szerkesztőség fenntartja magának a szerkesztés jogát. Honoráriumot – megegyezéssel – csak felkért íráso-kért, a fotóért, illetve grafikai munkákért fizetünk.

Címképünk: A „Magyar Erdészeti és Vadászati Műszaki Segédszemélyzet Országos Egyesülete” zászlódíszje. Cikkünk a 356. oldalon. Fotó: Pápai Gábor

Erdőkár a Kiskunságban

Tartalom

Uniós beruházás-támogatás az erdőgazdaságoknak	325	
A Kiskunság gondjai, eredményei	327	
<i>Kádár Zoltán:</i> Rekviem háromszázezer hektár erdőért?	329	
Nyílt levél Rakk Tamáshoz, a Verga Rt. vezérigazgatójához	332	
Erdészeti kötélpályák Magyarországon	334	
Számvetés Kuala Lumpurban	336	
<i>Barna Tamás:</i> A barkócaberkenye (Sorbus torminalis) csemetenevelése	338	
	A Magyar Tudományos Akadémia jubileumán	339

Ünnepeltünk Sopronban

A halottak napja	343
Indul egy erdész társasjáték	344
Mi lesz veletek székelyföldi erdők?	345
Kiszállítás erdei vasúton	347
Városavató ünnepség Visegrádon	350
Egyesületi hírek	351

Melléklet:

Dr. Kollwentz Ödön: Ezer év magyar erdőgazdálkodásának fejlődését szabályozó erdészeti jogalkotások 1000–1999.

A lapot
Magyarország legnagyobb médiafigyelője, az

» **OBSERVER** «

OBSERVER BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.
1084 Budapest, Auróra u. 11.
Tel.: 303-4738

rendszeresen szemlézi

Uniós beruházás-támogatás az erdőgazdaságoknak

Nyilvánvaló, hogy Magyarország belépése az EU-ba jelentős változásokat hoz a gyakorlati agrárpolitikában. Ezek legfontosabbja, hogy alapvetően megváltozik a támogatások rendje, célja és módszere, túl azon, hogy a maihoz képest összegük többszörösére növekszik majd. Cikkünkben a kedvezőtlen adottságú térségek, valamint az erdőgazdaságok támogatásairól esik szó.

A kedvezőtlen adottságú térségek támogatásának fogalma országonként különbözik, s egyelőre tisztázatlan, hogy Magyarország esetében mely térségeket sorolják majd ebbe a kategóriába. Az biztos, hogy a kedvezőtlen területek általánosságban a következőket jelentik:

- hegyvidéki térség meghatározott tengerszint feletti magassággal és lejtőszöggel;
- rossz termőképességű talajok, átlag alatti hozamok és csekély népsűrűség;
- erősen tagolt és szabdaltszerű területek, hátrányos mezőgazdasági feltételek.

A támogatási elvekben az a fő változás, hogy még inkább a rossz adottságú területekre és a gyepekre összpontosítanak, ugyanakkor a szakszerű mezőgazdasági termelés fenntartását célozzák meg. A támogatások a területi alapú kiegyenlítő támogatásokhoz kapcsolódnak, s azt teljes egészében így fizetik ki. Nagy valószínűséggel mondhatjuk, hogy a mi aranykoronával kifejezett földminősítési rendszerünk alapján jól kijelölhetők a rossz adottságú térségek, csak az a kérdés, hogy hol húzzuk meg a határt. Mostani rendszerünk finomításával reális esélyünk van arra, hogy számottevő területek kerüljenek be a támogatandó körbe.

Anélkül, hogy a példa jelentőségét túlbecsülnénk, támpontként megemlíthető, hogy Németországban a főfoglalkozású mezőgazdasági üzemeknek is 52 százalékát sorolták be a hátrányos helyzetű térségekbe, s ezek művelik a mezőgazdasági terület 47 százalékát. Közülük az üzemek 41 százaléka részesül, mégpedig átlagosan 5600 márka összegben a területi alapon fizetett (és az üzem jogi formájától és területétől természetesen függetlenül járól) támogatásokból.

E térségekben az átlagosnál mintegy 15 százalékkal kisebbek az üzemek, és főként a területhasznosításban van nagy eltérés. A hátrányos helyzetű térségek üremeiben a földterületből 23 hektár a szántó és 21 hektár a gyeper, míg másutt 39 hektár szántóhoz 13 hektár gyeper társul. Abban, hogy az egy főre jutó üzemi jövedelem csak 23 százalékkal kisebb a hátrányos helyzetű térségek-

ben, két tényezőnek van döntő szerepe. A már említett, s a jövedelem 11 százalékát adó támogatásnak (e nélkül 33 százalék lenne a differencia), s az egyébként is erősen támogatott tejtermelésnek köszönhető, hogy nem nagyobb a különbség. Az 1 hektárra jutó tehénállomány 70 százalékkal több e térségben, mint a jó adottságú vidékeken, a gabona átlaghozama pedig valamivel több, mint 20 százalékkal kisebb, de azért hektáronként még mindig 5,5 tonna körül alakul.

A hátrányos adottságok miatt nyújtott támogatást – éppúgy, mint a beruházási kedvezményeket – minden

üzem megkapja, tekintet nélkül annak jogi formájára. Az alsó területi határ azonban az általánosan érvényes 1 hektár helyett itt már 3, ami nyilvánvalóan következik az üzem-meghatározás fogalmából és az ösztönzési rendszer szelleméből is.

A támogatással azt kívánják elérni, hogy az ilyen körülmények között működő gazdaságok a természeti adottságoknak leginkább megfelelő termelést folytassanak, őrizzék meg a vidék épített és természeti értékeit, s a fenntartható gazdálkodási formákat, különös tekintettel a környezetvédelemre. A támogatást évi egyszeri kifizetésként kapják meg azok a termelők, akik:

- szakszerű termelést folytatnak,
- termelési kötelezettséget vállalnak további, legalább öt évre,
- s legalább 3 hektár kedvezőtlen adottságú mezőgazdasági területtel rendelkeznek.

A támogatandó területbe nem számítható be az, ahol búzát, kukoricát, cukorrépát termelnek, vagy amelyen intenzív kultúrák vannak. Az EU támogatási rendszerének egyik fontos alapelve az a tétel, amely szerint minden ágazat vagy termék csak egy jogcímen részesülhet a támogatási forrásokból. Ezért logikus, hogy a szokásos kiegyenlítő jövedelemtámogatást élvezik, a hátrányos helyzet miatt adott többletsegélyekből kimaradjanak.

A gyepek minden hektárja legalább 50, de legfeljebb 350 márka támogatásban részesül, a szántó után ennek az összegnek csak legfeljebb felét, de legalább 50 márkát kap a termelő. Az egy üzemnek ilyen címen adható maximális összeg 24 ezer márka, kivéve, ha kettőnél több az ott indokoltan dolgozók száma. Ebben az esetben minden egyes fő után 12 ezer márka többlettámogatásra nyílik lehetőség. Az egy-egy régióban érvényes támogatási szintet – a megadott határértékeken belül – a tényleges adottságok alapján határozzák meg.

Az erdőgazdaság – annak hármasként, vagyis a haszonerdők, a véd- és parkerdők együtteseként – különösen számottevő támogatást élvez az EU-ban. Mivel Magyarországon nagy területek tartoznak a gazdaságosan nem művelhető szántó és gyepek művelési ágához, érdemes alaposabban is megismerni azt a gyakorlatot, amelyet e területen Németország folytat. A gazdaságosság itt is fontos feltétele a beruházásoknak, vagyis nem akármilyen, hanem csak a jövőben is haszonnal kecsegtető erőfejlesztésre koncentrálni az uniót.

A központi támogatások első számú címzettjei az erdőgazdasági közösségek, az erdőgazdasági szövetkezetek és a hozzájuk hasonló kooperációk, valamint az erdőbirtokossági társulatok. Támogatottak továbbá a mezőgazdasági és erdészeti üzemek és tulajdonosok, ha az említett közösségi formák valamelyikében már nem részesedtek a támogatásokból.

A támogatások mértéke igen jelentős, a támogatandó célok érdekében felmerülő költségeknek 18–90 százalékáig terjedhet, s a következő címeken adják:

- az erdőgazdálkodásra, amibe beletartozik a mezőgazdasági területek erdősítése, ezek első öt éven át tartó ápolása, a helyi ökológiai adottságokhoz igazodó fajszerkezet kialakítása, az erdőkárok mérséklése, az újratelepítés, az erdőtisztogatás, a fiatal erdők ápolása;

- az erdőgazdasági úthálózat fejlesztésére;

- az erdőgazdasági együttműködések ösztönzésére. Ennek keretében valamennyi, az erdészeti és fafeldolgozási tevékenységhez szükséges gép- és eszköz beszerzéséhez, tároló és feldolgozó épületek létesítéséhez lehet támogatást kapni. Külön támogatást nyújtanak az új együttműködések létesítéséhez, a személyi, az irányítási és a tanácsadási költségek mérsékléséhez;

- a mezőgazdasági területek erdősítésére. Azokat a szántókat és gyepterületeket, amelyek pontértéke 35 alatti (mintegy 10–12 aranykorona), s legalább 20 évre erdőként művelik, hektáronként 600 márka, az ennél jobb minőségű talajokon pontszámuként 15 márkával többel, de legfeljebb 1400 márkával támogatják, mégpedig minden évben! Azok a földtulajdonosok, akik nem maguk művelték földjüket és részt vesznek az erdőtelepítésben, ugyancsak támogatásban részesülnek, hektáronként 350 márka összeghatárig;

- a fafeldolgozás és faértékesítés támogatására. Az újonnan vállalkozók támogatást kapnak üzemük kialakítására, a berendezésre és a működéssel kap-

csolatos kereskedelmi és logisztikai problémáik megoldására.

Ez a program fele részben a német, fele részben az EU társfinanszírozásával működik, sőt a volt NDK területén az EU 75 százalékos részesedést vállal. Az együttműködések támogatásával az egészségtelen tulajdonú viszonyokat, a felaprózódást kívánják mérsékelni, s ha lehet, megszüntetni.

Ez utóbbival kapcsolatban kell megjegyezni, hogy az egészségtelennek tartott felaprózódást a német szakemberek más mércével mérik, mint mi. Nálunk, ahol a földtulajdon és az erdőterület – az úgynevezett „történelmi kárpótlással” végzetesen felaprózódott, s amit csak évtizedek alatt és hatalmas áldozatokkal lehet majd, ha lehet egyáltalán, orvosolni, nagyrészt olyanok kezébe került, akik nem tudják, s nem is akarják az erdészeti normákat követni: Németországban a mezőgazdasági üzemek – a mezőgazdasági művelési ágba tartozó területeken felül – átlagosan 13 hektár erdővel rendelkeznek, ám ezekről elég kevés az üzemgazdasági adat, a konkrét ismeret. Erdőgazdasági üzemként ugyanis, akár magánkézben van, akár közösségi vagy állami erdő, csak a 200 hektárnál nagyobbakat elem-

zik a statisztikák. A parasztságot pedig arra ösztönzik, hogy minden lehetséges módon próbálja meg az együttműködést. Aligha tévedünk, ha azt mondjuk, hogy az EU-hoz való csatlakozást követően előnyre tesznek szert azok, akik tagjai, különösen pedig, ha kezdeményezői és vezetői egy ilyen együttműködésnek, bármi legyen is annak a neve.

Ha tömören össze akarjuk foglalni a Magyar Mezőgazdaság előző számában megjelent Beruházás-támogatás az EU-ban című és mostani cikkem mondani valóját, akkor a következő fontosabb következtetéseket ajánlhatjuk az olvasók figyelmébe:

- az EU a modernizációt, a hatékonyság javítását ösztönzi, de nem a termelés mennyiségi fejlesztését;

- ez az ösztönzés „szektorsemleges”, de az életképtelen kis méretűeket kizárja a fejlesztés kedvezményeiből, az igen nagyokat pedig csak limitált összeggel segíti;

- mai kisméretű gazdaságaink csak a szövetkezéssel, az összefogás erősítésével lehetnek nyertesei az EU támogatási rendszerének. Az individualizmus kora lejárt!

Varga Gyula

(Magyar Mezőgazdaság)

ISO-szabványok bevezetése

Sajtótájékoztatót tartottak az ISO szabványok bevezetéséről az ÁPV Rt. erdőgazdasági társaságainál. A sajtótájékoztatót *Éder Tamás* ügyvezető igazgató, *Gémesy József* igazgatóhelyettes, valamint *Sinoros Szabó Lóránt*, a Kincstár részéről adtak tájékoztatót. Kifejtették, hogy a piacgazdaságban éles harc folyik az értékesítés minden lehetőségéért. A vevők ma már nagyon igényesek, csak jó minőségű termékeket vásárolnak és elsősorban megbízható üzletfélől. Ezért az eladói pozícióban lévő cégek nagy gondot kell, hogy fordítsanak a piaci megjelenésre és annak bizonyítására, hogy megbízható üzleti partnerek.

A vásárlói, végfelhasználói kör ma már egyre jobban vizsgálja, hogy azt az árut, amit megvesz, milyen körülmények között állították elő, a termelés folyamata mi-

lyen hatással van a környezetre. Ezért már a nyersanyag keletkezési helyétől eredően tanúsítani kell a nyersanyag és az abból készült termékek származását.

Mivel az erdőgazdasági társaságok működőképessége és eredményessége a piacon történő elismeréstől függ, az ÁPV Rt. megteremtette annak lehetőségét, hogy ezeknél a társaságoknál az ISO 9002 minőségbiztosítási és ISO 14001 környezetirányítási rendszerek bevezetésre kerüljenek. Ugyancsak szükségesnek tartotta az ÁPV Rt., hogy a faanyag-eredetnyilatkozás hazai szabványának javaslatát kidolgoztassa. A programot a PHARE támogatta egy közös program keretében.

Ennek lényege egy olyan szabványjavaslat, amelynek alapján az Európában elfogadott követelményeknek megfelelően vizsgálni és értékelni lehet, hogy egy adott erdőterületen az erdőgazdálkodás megfelel-e a tartamosság követelményeinek. Remélhetőleg a közeljövőben ezen szabványjavaslat alapján a hazai erdők tanúsítása is megtörténik, ezzel is tovább javítva az erdőgazdaságok és más erdőgazdálkodók megítélését és piaci pozícióját.